

MITEN ELÄISIT, JOS TIETÄISIT
TARKAN KUOLINPÄIVÄSI?

Liane Moriarty

TÄÄLLÄ
VAIN
HETKEN

Suomentanut Helene Biltzow

WSOY

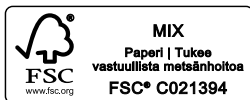
LIANE MORIARTY

Täällä vain hetken

Suomentanut Helene Bützow

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

ENSIMMÄINEN PAINOS

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

HERE ONE MOMENT

COPYRIGHT © LIANE MORIARTY, 2024

SUOMENKIELINEN LAITOS © HELENE BÜTZOW JA WSOY 2025

ISBN 978-951-0-51528-0

PAINETTU EU:SSA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

TUOTETURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT TIEDUSTELUT:

TUOTEVASTUU@WSOY.FI

Marisalle ja Petronellalle

»Havaintojeni mukaan nekin ihmiset, jotka väittävät että kaikki on ennalta määrättyä ja että emme voi muuttaa mitään, katsovat ympärilleen ennen kuin menevät kadun yli.»

STEPHEN HAWKING,

BLACK HOLES AND BABY UNIVERSES AND OTHER ESSAYS

»Kun mies tietää joutuvansa hirsipuuhun kahden viikon kuluessa, hänen on ihmeen helppo keskittyä olennaiseen.»

SAMUEL JOHNSON

1

Myöhemmin kukaan ei muista nähneensä vanhan rouvan nousevan koneeseen Hobartin lentokentällä.

Mikään hänen olemuksessaan tai käyttäytymisessään ei saa hälytyskelloja soimaan eikä edes kulmakarvaa värähtämään.

Hän ei ole humalassa, ei sotaisa eikä julkkis.

Hän ei ole loukkaantunut kuten silmälasipäinen hipsteri, jonka käsivarsi on paketoitu valkoiseen sideharsoon ja jonka kämmen on koko ajan sydämellä kuin hän vakuuttaisi rakauttaaan tai vilpittömyyttään.

Hän ei ole yllirasittunut niin kuin hikininen nuori äiti, joka yrittää pärjätä rimpuilevan vauvan, raivostuneen taaperon ja painorajoituksia uhmaavan tavararöykkiön kanssa.

Hän ei ole hauras niin kuin kumara vanha pariskunta, jolla on päällä monta kerrosta lämpimiä vaatteita, aivan kuin he aikoisivat liittyä kapteeni Scottin Antarktiksien tutkimusretkikuntaan.

Hän ei ole äreä niin kuin useat keski-ikäiset, joiden mielessä liikkuu keski-ikäisten asioita, tai kuten lennon ainoa yksin matkustava lapsi: kuusivuotias, joka on joutunut jättämään kaverinsa lasersotajuhlat väliin, koska hänen vanhempiensa yhteishuoltajuussopimuksessa on määrätty, että hänen on matkustettava joka perjantai tällä lennolla Sydneyyn.

Hän ei ole puhelias kuten pariskunta, joka kertoo lomas-
taan niin innostuneen seikkaperäisesti, että kuulija tulee

pakostakin miettineeksi, ovatko he Tasmanian matkailunedistämisviraston toimihenkilöitä valepuvussa.

Hän ei ole erittäin raskaana niin kuin erittäin raskaana oleva nainen.

Hän ei ole erittäin pitkä niin kuin erittäin pitkä mies.

Hän ei tärise lentopelosta, espressosta tai amfetamiinista (toivottavasti ei sentään) niin kuin säpsähtelevä teinityttö, jolla on päällään jättikokoinen huppari ja niin lyhyet sortsit, että näyttää kuin hänellä ei housuja olisikaan, ja joku sanoo, että tyttö on se muuan laulaja joka seurustelee sen yhden näyttelijän kanssa, mutta joku toinen sanoo ei, ei se ole hän, tiedän ketä tarkoitat, mutta ei se ole hän.

Hän ei ole hehkuvasilmäinen niin kuin hehkuvasilmäiset häämatkalaiset, jotka ovat Sydneyn lennolla hienoissa häähepenissään, nuoret hölmöt, joiden ympärillä hyväntahtisuus leviää renkaina jopa niin, että eräs toinen pari innostuu tarjoamaan heille omia bisnesluokan paikkojaan, joista vastavihityt kuitenkin kieltäytyvät kohteliaasti mutta päättäväisesti, tarjoajien suureksi helpotukseksi.

Rouva ei ole ihminen, joka muistetaan myöhemmin.

Lento on myöhässä. Vain puoli tuntia. Ihmiset ilmeilevät ja huokailevat, mutta suurin osa suhtautuu pieneen vastoin käymiseen tyynesti. Tällaista se lentäminen nykyään on.

Lentoa ei ole sentään peruttu. »Ei vielä», sanovat pessimistit.

Kovaaäänisistä rätisee kuulutus: erityisjärjestelyjä tarvitsevia matkustajia pyydetään siirtymään koneeseen.

»Mitä minä sanoin!» Optimistit pomppaavat pystyyn ja nostavat kassinsa olkapäälle.

Koneeseen noustessaan nainen ei pysähdy koputtamaan koneen seinää kolmesti hyvän onnen toivossa, ei lirkuttele lentoemännän kanssa eikä näpelöi kuumeisesti puhelimensa näyttöä, koska maihinnousukortti on kadonnut

arvoituksellisesti, tässähän se oli vielä hetki sitten, miksi tämä laite temppuilee koko ajan?

Nainen ei ole avulias kuten matkustajat, jotka auttavat vanhempia ja puolisoita löytämään kadonneet maihinnousukortit puhelimesta, tai kuten jyrkävaharteinen ja jyrkäväleukainen mies, jolla on harmaa siilitukka ja joka kulkee käytävää eteenpäin ja nostelee samalla laukkuja matkatavaralokeroihin askelien siitä hidastumatta.

Kun kaikki matkustajat ovat koneessa ja istuvat paikalleen vyötettyinä, lentäjä esittäytyy, kertoo »pienestä teknisestä jutusta joka on hoidettava» ja toteaa »matkustajien arvostavan sitä että turvallisuus on ensisijalla». Lentäjän matalassa vakuuttavassa äänessä on vain aavistus hymyä, kun hän sanoo matkustamohenkilökunnankin kuulevan asiasta vasta nyt. (Jättäkää siis heidät rauhaan.) Hän kiittää »porukkaa» kärsivällisyydestä, pyytää ottamaan mukavan asennon ja rentoutumaan, matkaan lähdetään vartin kuluessa.

Matkaan ei lähdetä vartin kuluessa.

Kone seisoo hievahtamatta kentällä kauhistuttavat yhdeksänkymmentäkaksi minuuttia. Kohteeseen olisi lentänyt himpun verran lyhyemmässä ajassa.

Lopulta optimistitkin lakkaavat hokemasta: »Kyllä sinne varmasti päästään!»

Kaikki ovat tyytymättömiä, niin optimistit kuin pessimistitkin.

Lähtöä odoteltaessa rouva ei paina kutsunappulaa kertoakseen lentoemännälle jatkolennostaan, pöytävarauksistaan, migreenistään, suljetun paikan kammostaan tai hyvin kiireisestä aikuisesta tyttärestään, kolmen lapsen äidistä, joka on jo matkalla hakemaan häntä Sydneyn lentokentältä, joten mitä tässä pitäisi nyt tehdä?

Rouva ei paiskaa päätään taakse ja ulise kahdenkymmenen piinallisen minuutin ajan kuin vauva, joka tosiasiaissa vain ilmaisee koko matkustajakunnan tunteita.

Hän ei vaadi vauvaa lopettamaan kiljumista kuten ne kolme matkustajaa, jotka näyttävät ehtineen keski-ikään siinä uskossa, että vauvat vaikenevat pyydettyessä.

Hän ei pyydä kohteliaasti, että hänet päästettäisiin pois koneesta, toisin kuin yksin matkustava lapsi, jonka mitta tulee täyteen neljäkymmenen minuutin odottelun jälkeen ja joka ajattelee, että lasersotajuhlat eivät ehkä sittenkään ole vielä pois laskuista.

Hän ei vaadi, että saa mukaansa ruumaan menneet matkatavarat, kuten leopardikuvioiseen haalariin pukeutunut nainen, jonka pitäisi olla jo jossain aivan *muualla* ja joka ei aio enää *ikänä* käyttää tätä lentoyhtiötä, mutta joka suostuu lopulta tyyntymään ja viimein nukahtaa tehokkaan itselääkinnän ansiosta.

Hän ei parkaise yhtäkkiä: »Hei eikö joku voisi *tehdä* jotain?» On epäselvää, haluaako huutaja jonkun tekevän jotain viivästykselle, itkevälle vauvalle vai planeetan tilalle, mutta siinä vaiheessa jyrkäväleukainen mies nousee istuimeltaan ja antaa vauvalle valtavan nipun kiliseviä avaimia. Mies näyttää, kuinka punainen valo alkaa vilkkua, kun yhdessä avaimessa olevaa nappia painetaan, ja vauva mykistyy ilosta kyynelehtivän äitinsä ja kaikkien muidenkin helpotukseksi.

Nainen ei missään vaiheessa puhu mielenosoituksellisella ja katkeralla äänellä puhelimessa kertoakseen jollekulle, että on »jumissa lentokoneessa», »edelleen täällä», »ei missään tapauksessa ehdi jatkolennoille», »lähtekää te vain ilman meitä», »meidän täytyy järjestää toinen lento», »minun on pakko perua», »ei mahda mitään», »*tiedetään!* Ihan uskomatonta.»

Kukaan ei muista rouvan sanoneen sanaakaan koko viivästyksen aikana.

Toisin kuin tyylikäs mies joka sanoo: »Ei, ei, kulta, tiukalle menee, mutta ehdin aivan varmasti», mutta naputtaa samalla ahdistuneesti kännykällä otsaansa, ja ele kertoo selvästi, ettei hän tule ehtimään, se on vuorenvarmaa.

Toisin kuin ne kaksi parikymppistä kaverusta, jotka ovat juoneet kentällä prosecco tyhjiin mahaan, minkä seurauksena moni matkustaja heidän lähellään kuulee intiimejä yksityiskohtia heidän tunteistaan »Poppya» kohtaan: Poppy on heidän yhteinen ystävänsä eikä läheskään niin kiva kuin haluaisi kaikkien uskovien.

Toisin kuin kaksi yli kolmekymppistä miestä, jotka eivät tunne toisiaan mutta käyvät harvinaisen kovaäänistä ja ällistyttävää tylsää keskustelua proteiinipirtelöistä.

Rouva matkustaa yksin. Hänellä ei ole mukanaan perheenjäseniä, jotka ärsyttävät pelkällä olemassaolollaan kuten nelihenkisessä perheessä, joka on jakautunut pareiksi sukupuolen mukaan: äiti ja tytär, isä ja poika, jotka kaikki kihisevät raivosta puhelimen laturia koskevan riidan takia.

Naisella on käytäväpaikka, 4D. Hänellä on tuuria: kone on melkein täynnä, mutta hänen ja ikkunapaikalla istuvan miehen välissä on tyhjä istuin. Moni turistiluokan matkustaja muistaa myöhemmin panneensa kateellisena merkille tyhjän keskipaikan, mutta rouvasta heillä ei ole mitään muistikuvaa. Kun kone on vihdoinkin valmis nousuun, rouvaa ei tarvitse käskä ystävällisesti nostamaan selkänojansa pystyasentoon eikä pyytää ystävällisesti panemaan laukkunsa edessä olevan istuimen alle.

Hän ei taputa sarkastisen raukeasti, kun kone lopulta alkaa rullata kiitoradalle.

Hän ei leikkaa lennon aikana kynsiään eikä puhdistaa hammasvälejä.

Ei läimäytä lentoemäntää.

Ei huuda rasistisia solvauksia.

Ei rallata, ei jaarittele eikä sammalla.

Ei pane huolettomasti tupakaksi kuin elettäisiin vuotta 1974.

Ei ahdistele seksuaalisesti muita matkustajia.

Ei riisu vaatteitaan.

Ei itke.

Ei oksenna.

Ei yritä avata hätäuloskäynnin ovea kesken lennon.

Ei menetä tajuntaansa.

Ei kuole.

(Lentoyhtiöissä on havaittu tuskallisesti kantapään kautta, että kaikki yllä luetellut tapahtumat ovat mahdollisia.)

Yksi asia on selvä: rouva todella on rouva. Yksikään ihminen ei nimitä häntä myöhemmin »naiseksi» eikä »naisihmiseksi». Kukaan ei tietenkään sano häntä »tytöksi».

Hänen iästään on epävarmuutta. Mahdollisesti vähän yli kuudenkymmenen. Tai ehkä yli viidenkymmenen. *Varmasti* yli seitsemänkymmentä. Vähän yli kahdeksankymmentä? Saman ikäinen kuin äitisi. Saman ikäinen kuin tyttäresi. Saman ikäinen kuin tätisi. Pomosi. Yliopiston luennoitsija. Yksin matkustava lapsi kuvaa häntä »hyvin vanhaksi rouvaksi». Keski-ikäinen pariskunta kuvaa häntä »keski-ikäiseksi rouvaksi».

Ehkä hänet määritellään tiukasti »rouvaksi» sen takia, että hänellä on harmaa tukka. Pehmeänharmaa kuin hienon kissan turkki. Se ulottuu olkapäille. Se on leikattu hyvin. Tasokas tukka. »Hyvä harmaa.» Sellainen harmaa, joka panee miettimään, antaisiko omienkin hiusten harmaantua! Sitten joskus. Ei vielä.

Rouva on pieni ja siro, ei kuitenkaan niin pieni ja siro että vaatisi huolenpitoa. Hänelle ei hymyillä hyväntahtoisesti eikä tarjota apua. Hänet nähdessä ei ajatella ja ikävöidä omaa mummia. Hänet nähdessä ei ajatella mitään. Hänen ammatinsa, persoonallisuutensa tai horoskooppimerkkinsä eivät ole arvattavissa. Eivätkä ne kiinnostakaan.

Mutta ei hän ole suoranaisesti näkymätönkään.

Ehkä puolittain läpinäkyvä.

Rouva ei ole häikäisevän kaunis eikä valitettavan rumia. Hänen vihreä-valkoisen kuviollisen kauluspaitansa helma on työnnetty hyvin istuvien harmaiden housujen sisään. Kengät

ovat matalakantaiset ja asialliset. Hänellä ei ole huomiota herättäviä lävistyksiä, koristeita eikä tatuointeja. Korvissa on pienet hopeiset nappikorut ja paidan kauluksessa hopeinen rintaneula, jota hän sipaisee usein kuin varmistaakseen että se on tallella.

Toisin sanoen rouva joka tulee myöhemmin tunnetuksi »Rouva Kuolemana» kello 15.20:n viivästyneellä lennolla Hobartista Sydneyyn, ei saa ainoatakaan henkilökunnan jäsentä eikä matkustajaa katsomaan häntä tarkemmin, ei ennen kuin tekee sen minkä tekee.

Silloinkin kestää hämmästyttävän pitkään, ennen kuin ensimmäinen ihminen alkaa huutaa, joku alkaa kuvata, ja kutsunappuloihin syttyy valo ja ne kilisevät kuin flipperi.

2

Noususta on kulunut kolme varttia, ja tunnelma koneessa on hiljainen, tyyni ja vain aavistuksen verran ärtynyt. Viivästys, jonka kestäessä aika hidastui, venyi ja oheni niin, että jokainen minuutti kesti täydet kuusikymmentä sekuntia, on jäänyt taakse. Aika kuluu taas tavallista rivakan näkymätöntä tahtiaan.

Matkustamossa on tarjoiltu »kevyt välipala», johon kuuluu manteleita, suolakeksejä ja salsaa. Viisi bisnesluokan matkustajaa ovat nauttineet »kevyen aterian» (kaikki valitsivat kanaa) ja runsaasti viiniä (kaikki valitsivat Pinotia).

Matkustamossa suurin osa roskista on kerätty ja useimmat pöydät on nostettu selkänojaa vasten. Vauva ja taapero nukkuvat. Samoin morsian, mutta sulhanen naputtelee puhelintaan. Yksin matkustava lapsi pelaa pontevasti laitteellaan. Hauras vanha pariskunta on syventynyt omiin ristisanatehtäviinsä. Henkilökunta rupattelee hiljaa viikonloppusuunnittelusta ja seuraavan viikon työvuorolistasta.

Ihmiset käyvät vessassa. Panevat kengät jalkaan. Napsivat hengitystä raikastavia pastilleja. Näkevät jo silmissään matkansa seuraavat vaiheet: laukut otetaan lokerosta, mennään taksijonoon, tilataan Uber, tekstataan sille joka tulee hakemaan. Näkevät jo itsensä astumassa kotinsa, hotellin tai Airbnb:n ovesta, tömäyttämässä kantamukset lattialle. »Johan oli painajainen», he sanovat kumppaneilleen, lemmikeilleen tai seinille ja jatkavat sitten omaan tavalliseen elämäänsä.

Rouva avaa istuinvyönsä ja nousee.

Aikoo ilmeisesti ottaa jotain matkatavaralokerosta. Tai mennä vessaan. Hän ei herätä muissa pelkoa seurauksista, ei huoleta eikä kiinnosta ketään, ei ole vaarallinen.

Rouva painaa päänsä ja koskettaa sormenpäällä pientä paitaan kiinnitettyä korua.

Hän siirtyy käytävälle ja pysähtyy.

Sen huomaa yksi ihminen.

Kyseinen ihminen on neljäkymmentäkaksivuotias rakennus-insinööri jolla on närästystä ja päänsärkyä.

Leopold Vodnik, ei koskaan Leopold vaan pelkkä Leo kaikille paitsi äidinpuoleiselle isoäidilleen, joka on jo kuollut, ja erälle vanhalle opiskelukaverille joka on kadonnut aikoja sitten hänen elämästään, istuu paikalla 4C, rouvan vieressä käytävän toisella puolella.

Nelonen on turistiluokan ensimmäinen istuinrivi. Heidän edessään olevassa seinässä ilmoitetaan: *Pääsy vain bisnesluokan matkustajille*. Käytävän poikki on vedetty tahdikkaasti verho, joka estää näkemästä aivan nenän edessä olevia ylellisyyksiä.

Leo näyttää siltä kuin kuuluisi bisnesluokkaan. Hän on oliivi-ihoinen keskikokoinen mies, jolla on iso selväpiirteinen nenä ja korkea otsa, joka päättyy äkisti hullun tiedemiehen harmaantuneeseen tummaan kiharapehkoon. Yksi hänen sis-koistaan oli lähettänyt hänelle vähän aikaa sitten artikkelin, jossa kerrottiin tutkijoiden löytäneen »kampautumattomien hiusten syndroomaa» aiheuttavan geenin.

Hänellä on yllään sininen pellavapaita, jonka hihat on kääritty kyynärpäihin, harmaat chinot ja mokkakengät. Hänen vaimonsa sanoo hänen pukeutuvan paremmin kuin vaimo itse. (Se ei ole vaikeaa. Neve pukeutuu useimmiten umpimähkäiseen riemunkirjavaan tyyliin, joka tuo mieleen luonnon-katastrofista selviytyneen henkilön.)

Leo on napsinut koko lennon ajan liikahappoisuustabletteja, hieronut otsaansa sormenpäillä ja katsonut kelloa kerran toisensa jälkeen.

Kaikki on ohi. Hänen on tunnustettava tosiasiat. Hänen yksitoistavuotiaan tyttärensä koulussa alkaa viiden minuutin kuluttua oppilaiden esittämä musikaali. Eikä hän ole siellä koska on täällä, yläilmoissa yli kymmentuhannen metrin korkeudessa.

»Olen kotona hyvissä ajoin ennen *Leijonakuningasta*», hän oli sanonut vaimolleen ottaessaan ensimmäisen kerran puheeksi sen, että lentäisi Hobartiin käyttämään äitiään lääkärissä.

»Jos ei paluulento ole myöhässä», Neve oli sanonut.

»Ei ole», sanoi Leo.

»Koputetaan puuta», Neve sanoi koputtamatta puuta.

Tuntuu jotenkin, että viivästys on Neven syytä. Miksi hän edes mainitsi sellaisen mahdollisuuden? Heistä kahdesta Leon on määrä olla pessimisti.

Kuka olisi osannut ennustaa, että kone on *kaksi tuntia* myöhässä?

Kaikesta päätellen Neve.

Leo katsoo taas kelloa. Hänen pitäisi hytistä nyt koulun juhlasalissa, kuiskuttaa teinipojalleen että tämän on pantava puhelin pois ja oltava siskonsa tukena, hänen pitäisi vitsailla arktisesta ilmanvaihdosta muiden vanhempien kanssa, kysyä supattaen vaimoltaan, mikä olikaan Samiran isän nimi, ja sanoa sitten Samiran isälle, että heidän on tosiaan mentävä aivan lähiaikoina kaljalle, vaikka he kumpikin tietävät ettei niin käy, koska elämä.

Katumus jyskyttää Leon päässä. Salin valot himmenevät *juuri nyt*. Esirippu avautuu *juuri nyt*. Leo painuu istuimellaan niin matalaan kyyryyn että on melkein hätälaskuasennossa.

Hän saa syyttää vain itseään. Kukaan ei vaatinut häntä toimimaan näin. Äiti oli pyytänyt, ettei hän haaskaisi rahaa

lentääkseen vain päiväksi Hobartiin. Leon kolme sisarta eivät olleet kiitollisia siitä, että hän otti tämän perhevelvollisuuden hoitaakseen. Päinvastoin. Perheen Whatsapp-ryhmässä he olivat syyttäneet häntä marttyyriudesta.

Mutta Leolla oli ollut outo tunne, ettei äiti ollut kunnossa ja että hänen pitäisi kuulla itse, mitä erikoislääkäri sanoo.

Kun hänen isänsä oli sairastunut kaksi vuotta aikaisemmin, hänen oli pitänyt keskittyä muihin asioihin. Hän oli juuri aloittanut nykyisessä asemassaan, ja työ oli vaatinut kaiken. Se vaatii nykyäänkin kaiken. Hän ei tiedä, miten saisi sen loppumaan.

Ja sitten: eräänä aamuna viideltä puhelimen vihlova pirinä herätti hänet ja hän kuuli äitinsä kovan, varman ja täysin virkeän äänen: »Sinun ja sisartesi täytyy lentää tänne heti paikalla.» Äiti oli aikuinen, Leo oli puoliunisena mumiseva lapsi. »Mitä, mitä, mitä, miksi?» Leo ei ollut edes ymmärtänyt, että isä oli vakavasti sairas, saati että hän voisi kuolla, niin kuin sitten kuolikin, vielä samana päivänä, Leon ja siskojen odottaessa keskimmäisen siskon laukkuja matkatavarahihnan ääressä: hänellä todella oli *ruumaan menevää* matkatavaraa.

Leosta on tuntunut siitä lähtien, että jos hän vain olisi keskittynyt paremmin, jos hän ei olisi uppoutunut vain työhönsä, hän olisi voinut pelastaa isän. Hän on perheen esikoinen. Ainoa poika. Hän on päättänyt hoitaa äidin asiat viimeistä piirtoa myöten.

Mutta se vahvoista oudoista tunteista. Erikoislääkäri tutki äitiä viisi minuuttia ja veloitti kolmesataa dollaria siitä tiedosta, että äiti oli terve kuin pukki.

Leo ei ole *pettynyt* sen takia, että äiti on terve.

Ei tietenkään.

Tai totta puhuen hän on hiukan käärmeissään siitä, ettei äidissä ole mitään vikaa. Olisi ollut palkitsevaa, jos hänellä olisi todettu jokin vakava mutta parannettavissa oleva sairaus.

Joka ei aiheuta kipuja. Äiti on Leolle hyvin rakas.

»Vai niin», sanoi Neve, kun Leo soitti ja kertoi viivytyksestä. Siinä vaiheessa hän vielä kuvitteli ehtivänsä, vaikka myöhästyisikin vähän. Hän oli jo nähnyt silmissään, miten ampaisi portilta juoksuun ja etuili taksijonossa – hän olisi rikonut omia moraalिसääntöjään tyttärensä takia! Mutta kone vain jökötti jurosti kentällä, lentäjä kuulutti tuon tuostakin raivostuttavia »pahoittelut kaikille» -ilmoituksiaan, ja Leo menetti tyystin malttinsa.

»Et sinä sille mitään mahda.» Neve ei sanonut »mitä minä sanoin». Hän ei sanonut sitä koskaan. Se oli hänen vahvuutensa, harkittu siirto. »Bridie kyllä ymmärtää.» Leo kuuli Bridien sanovan taustalla: »Ei kai se vain ole isä, joka sanoo olevansa myöhässä.»

Leo oli auttanut Bridietä harjoituksissa jo monen viikon ajan. »Isä, se on pieni mutta tärkeä rooli», Bridie oli sanonut vakavana tuodessaan käsikirjoituksen kotiin, ja Leo oli vältellyt Neven katsetta, koska Bridie on yliherkkä vanhempien kahdenkeskisille hymyille. Bridie esittää Zazua (nyt, juuri nyt). Zazu on »sievistelevä kunnollinen sarvilintu», ja Bridie asettui roolihahmoonsa aivan uskomattomalla tavalla. Hänellä oli eleet hallussa! Sievistelevät, kunnolliset eleet! Hän lyö Meryl Streepin laudalta mennessä tullen. Hän on ehdottomasti loistava. Unohtakaa Mufasa. Unohtakaa Simba. Zazu tulee olemaan esityksen kirkkain tähti. Leo uskoo, että yleisö taputtaa Bridielle seisaaltaan. Ja nyt se jää häneltä näkemättä.

Tämä on niitä virheitä, joita ihmiset katuva kuolinvuoteellaan.

Leo hengittää äänekkäästi, nojautuu istuimellaan taaksepäin, napsuttaa istuinvyötä auki ja kiinni, auki ja kiinni. Vieressä istuva nainen nostaa katseensa aikakauslehdestä, ja Leo ristii kätensä. Hän on ärsyttävä. Tekee sellaista mitä hänen neljätoistavuotias poikansa voisi tehdä.

Leon sydän muljahtaa, kun hän ajattelee poikaansa. Hän on luvannut Olille jo neljä kuukautta, että he lähtevät »ensi

sunnuntaina» retkelle kansallispuistoon ja kiertävät reitin, josta kumpikin pitää kovasti, mutta se jää aina »ensi sunnuntaihin», koska Leo joutuu usein tekemään töitä viikonloppuisin, ja tämän viikon sunnuntaina hänen on hoidettava kaikki mikä jäi tänään hoitamatta, eikä hän sivumennen sanoen ole sen takia »työnarkomaani» vaan aivan tavallinen työssä käyvä mies.

Hänen pomonsa uskoo, että työn ja yksityiselämän on oltava terveessä suhteessa toisiinsa. »Perhe on aina etusijalla, Leo», nainen sanoi, kun Leo kertoi ottavansa tämän päivän vapaaksi, mutta yksi Leon suorituskyykyä mittaavista tekijöistä on hänen »käyttöasteensa». Se kertoo, montako laskutettavaa työtuntia hän on tehnyt viikossa verrattuna työssäoloaikaan. Käyttöaste kummittelee koko ajan Leon mielessä: se on suriseva hyttynen jota hänellä ei ole lupa tappaa. Joskus hän tekee töitä neljätoista tuntia päivässä mutta laskuttaa vain kahdeksasta. Se on vaikeaa. Elämä on vaikeaa. Leon täytyy vain päästä ajanhallinnan herraksi. Hänen pomonsa on kiinnostunut aiheesta, antaa hänelle kirjoja, suosittelee podcasteja ja tarjoaa hyviä neuvoja. Leo on työskennellyt Lilithin alaisuudessa nyt kolme vuotta. Lilith on vaikuttava ja inspiroiva nainen miesvaltaisella alalla, ja Leo yrittää oppia häneltä samalla tavalla kuin oppi ensimmäiseltä pomoltaan, joka palautti hänen suunnitelmansa täynnä punaisia merkin­töjä. Leo joutui niistä suunniltaan, mutta loppujen lopuksi ne tekivät hänestä paremman insinöörin. Lilith sanoi Leolle vähän aikaa sitten, että ensimmäinen askel tuottavuuden parantamiseksi on »on kattava ajankäytön arviointi», mutta Leolla ei ole ollut vielä aikaa siihen.

Oli ei näytä enää edes pettyneeltä, kun Leo sanoo: »Ehkä menemme retkelle ensi viikonloppuna.» Hän vain näyttää kyynisesti peukkuja kuin vastaisi kauppiaan takuulupauksiin.

Keskipaikan nainen rykäisee tahdikkaasti, ja Leo huomaa vasemman jalkansa pomppivan ylös alas kuin sähköiskun

saaneena. Hän laskee käden reidelleen pysäyttääkseen liikkeen.

Hän kuulee vaimonsa äänen: *Älä lähde kerroksille, kulta.*

Hän ei uskonut korviaan, kun Neve kutsui häntä kullaksi ensimmäisen kerran. Hetkestä jäi ihana tunne.

Leo hymyilee kireästi kutakuinkin vierustoverinsa suuntaan ja toivoo, että nainen tulkitsee sen sanattomaksi anteeksi-pyyntöksi mutta ei rupattelualoitteeksi.

Naisen nimi on Sue, ja hänen ikkunan vieressä istuva miehensä on Max.

Leo tietää sen ja paljon muutakin, koska joutui pakosta kuulemaan pariskunnan ällistytävän monet puhelut koneen seistessä kentällä. »Hei odota, Sue haluaa sanoa jotakin!« »Annan tämän nyt takaisin Maxille!«

Max ja Sue ovat hilpeä elämäniloinen keski-ikäinen pari, joka on juuri tehnyt asuntoautomatkan ympäri Tasmaniaa. Se oli mahtavaa! Sue on lyhyt, punaposkinen, kirkassilmäinen ja runsaspovinen. Amulettien täyttämä hopeinen rannekoru kilisee hänen elehtiessään. Max on ruskettunut ja valkottukainen, ja hänellä on iso, komea ja kiinteä maha. Hän näyttää kesälomalta palaavalta joulupukilta. Hänessä on samaa itsevarmaa miehekkyyttä kuin työnohtajissa, joita Leo tapaa ammatissaan: vahvoissa kovaäänisissä miehissä, jotka tietävät mitä tekevät ja joille ajanhallinta ei tuota vaikeuksia.

Sue yritti aluksi jutustella Leon kanssa, mutta antoi periksi saatuaan vastaukseksi vain kohteliaita mutta yksitavuisia lausahduksia. Leo tietää, että olisi voinut kertoa heille, kuinka Bridien esitys jäi häneltä väliin, tietää että he olisivat olleet myötätuntoisia ja kiinnostuneita (puhelinkeskusteluista on voinut päätellä, että heillä on lapsenlapsia – »Ukki ja minä maltamme tuskin odottaa, että näemme sinut!«), mutta hän on ollut niin kireä, ettei rupattelusta olisi tullut mitään.

Leo katsoo taas kelloa. Bridie on näyttämöllä juuri nyt.

Älä ajattele sitä enää.

Hänen mahansa murisee. Hänellä on sudennälkä. Hän oli kieltäytynyt »keveyestä välipalasta», koska oli ajatellut typerästi ettei halunnut hidastaa matkantekoa. Hän oli ollut järjenvastaisen kiukkuinen kaikille, jotka napostelivat ilomielin pähkinöitä ja suolakeksejä. Hän halusi kaikkien keskittyvän siihen, että kone pääsisi Sydneyyn.

Käytävän toisella puolella istuva rouva avaa istuinvyönsä. Nousee seisomaan.

Hän on ollut tähän asti vain epäselvä hahmo Leon näkökentän laidalla. Leo olisi osannut kysyttäessä vastata, että hän oli lyhyt harmaahiuksinen rouva, mutta ei olisi osannut osoittaa häntä lyhyiden harmaahiuksisten rouvien tunnistusrivistä.

Rouva siirtyy käytävälle aivan Leon viereen, kasvot kohti koneen takaosaa.

Seisoo hievahtamatta paikallaan.

Mitä hän oikein tekee?

Leo tuijottaa kohteliaasti edessään olevan paikan istuintaskua. Lukee lentoyhtiön lehden takakannen mainoksesta ylimmän rivin. *Mitä enää odotat? Varaa paikkasi Euroopan jalokivet -jokiristeilylle jo tänään!* »Ihminen tietää tulleensa vanhaksi, kun jokiristeilyt alkavat kiinnostaa», Neve sanoi aina. Leo ei ollut kehdannut sanoa, että jokiristeilyt kiinnostivat häntä jo nyt.

Harmaahiuksinen vanha rouva seisoo yhä liikkumatta. Ihan liian pitkään. Ikään kuin ahdistelee Leoa. Ikään kuin kiusaa häntä.

Leo painaa katseensa. Rouvan kengät ovat pienet, ruskeat, hyvin kiillotetut ja nauhat ovat siististi solmitut.

Hän sanoo hiljaa ja selkeästi: »Lasken kolmeen.»

»Mestarin ottein rakennettu...
Täällä vain hetken on vuoroin lempeä ja
vuoroin pisteliäs romaani, joka pohtii elämän
peruskysymyksiä: vapaata tahtoa, kohtaloa,
rakkautta ja kuolemaa.»

- THE WALL STREET JOURNAL

Kesken lentomatkan harmittoman näköinen
vanhempi nainen nousee paikaltaan ja lähtee kulkemaan
koneen käytävää pitkin. Hän osoittaa kanssamatkustajiaan
yksi kerrallaan ja kertoo heille, milloin ja miten
he kuolevat. Jotkut sivuuttavat hänet, koska eivät
usko selvänäkijöihin, toiset ilahtuvat, toiset järkyttyvät.
Enemmistölle elämän loppu häämöttää kaukana tulevaisuudessa,
mutta osa matkustajista kuulee kuolevansa pian.

Muutamaa kuukautta myöhemmin yksi matkustajista
kuulee niin kuin hänelle ennustettiin.
Sitten kaksi muuta. Videot »Rouva Kuolemasta» leviävät
somessa, ja yhtäkkiä päällä on täysi paniikki.

	 9 789510 515280
www.wsoy.fi	84.2 ISBN 978-951-0-51528-0